

מ"ת 34332/04/15 - אנואר אבו סרארי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

20 מאי 2015

מ"ת 34332-04-15 מדינת ישראל נ' אבו סרארי (עציר)
ת"פ 36715-04-15 מדינת ישראל נ' אבו סרארי (עציר)

בקשה מס'
5

לפני ד"ר עודד מודריק-שופט, סגן נשיא
מבקשים
נגד
משיבים
1. אנואר אבו סרארי (עציר)
1. מדינת ישראל

החלטה

לפניי בקשה להסרת כבילה. הבקשה הוגשה כבקשה לעיון חוזר בהחלטה שיצאה מלפני בית משפט זה בהקשר לתנאי מעצרו של המבקש.

המבקש התבקש לדין בעבירות של שוד (חמש פרשיות שוד של סניפי בנקים). הוא נעצר עד תום הליכי המשפט ובגדרו של המעצר נשלח להסתכלות בבית החולים ע"ש אברבנאל. במסגרת האשפוז ולצורך שמירה על העציר ומניעת הימלטותו החליטה המשטרה לכבולו 24 שעות ביממה שמהן בשעות היום הוא כבול ברגליו באופן שמאפשר תנועה חופשית במחלקה ובשעות הלילה הוא כבול למיטתו (לטענתו כבילה ביד אחת וברגל אחת ולדברי כוח המשטרה הוא כבול ברגלו בלבד).

עציר המאושפז בבית חולים לשם הסתכלות נחשב לעציר לכל דבר והוא נתון להשגחה ולפיקוח של משטרת ישראל. משטרת ישראל מופקדת על שמירתם של עצירים ועליה לנקוט אמצעים שנועדו להבטיח שהעצירים יישארו במשמורת ולא ימלטו.

על כן, מטבע העניין, המשטרה מציבה שוטרים זקיפים בבית החולים שתפקידם לקיים את השמירה הנדרשת. הזקיפים מקיימים מחויבותם במשך 24 שעות ביממה בכל ימות השבוע. יש שבעציר מאושפז כזה גלום סיכון מוגבר להימלטות (סיכון שניתן להעריך את הסתברותו על פי אמצעי הערכה המשטרה אמונה עליהם). שמירה על עציר כזה צריכה להתקיים בכוח מוגבר (לפחות שני זקיפים במשמרת. זקיף בבית החולים הפסיכיאטרי אינו רשאי לשאת נשק חם או קר ומכאן הצורך בכוח אדם מוגבר). שמירה על עציר מאושפז שהסיכון להימלטותו גדול מחייבת ייחוד צוות משימה של שישה שוטרים ביממה לפחות. זו הקצאת כוח אדם בלתי אפשרית מבחינת המשטרה שכן הדבר גורע ממצבת כוח האדם שמיועדת למשימות סיור ואבטחה חשובות אחרות.

בנסיבות האמורות גיבשה המשטרה ביחד עם שירות בתי הסוהר ותחום בריאות הנפש במשרד הבריאות נוהל שלפיו ניתן במצבים מסוימים לכבול את העציר המאושפז משך 24 שעות ביממה לכל משך ההסתכלות ותוך קיום הערכה חוזרת ונשנית של הצורך בכבילה [נוהל 02.220.004 שעניינו שת"פ וסיוע לגופים ציבוריים].

כך אירע שלעניין המבקש גובשה הערכה שבשל נסיבותיו יש להגדירו כמסוכן ולפי שאין כל יכולת להקצות צוותי שמירה מוגברים הוחלט לכבול אותו כאמור לעיל.

באות כוח המבקש, מן הסגוריה הציבורית, טוענות שכבילה מתמשכת כזו היא בגדר אמצעי פוגעני שאין לו עיגון בחוק והוא אף איננו חוקתי משום שיש בו כדי לפגוע באורח בלתי מידתי בחירויות היסוד של כבוד האדם ושלמות גופו ורוחו. אגב זה ציינו באות כוח המבקש שהכבילה מפריעה לצוות בית החולים לקיים הסתכלות כהלכתה. בעניין זה ביקשתי וקיבלתי מכתב מד"ר אלכס אביב, ממנהל מחלקה 6' בבית החולים אברבנאל האומרת בין היתר שכבילת המבקש מגבילה את תנועתו ואת האינטראקציה שלו עם סביבתו. מאחר שתצפית במסגרת הסתכלות נועדה לבחון את כל מגוון האינטראקציות של הנבדק עם סביבתו, ההגבלות הללו מקטינות את המידע שניתן להפיק מן התצפית. עוד ציין מנהל המחלקה שהמבקש אינו זקוק לכבילה בהיבט פסיכיאטרי.

באת כוח המדינה העלתה שורת הסתייגויות דיוניות בהקשר לסמכות בית המשפט לדון בבקשה במסגרת דיון בתנאי מעצר בכלל ו"עיון חוזר" בפרט. סברתה היא שהמותב הנכון הוא בית המשפט לעניינים מנהליים במסגרת עתירת עציר.

אינני רואה מקום להידרש בהרחבה לטענות הדיוניות מפני ש"שעת חירום" היא, שאם הכבילה פוגעת בזכות יסוד ללא דין בלי תכלית ראויה ובאורח בלתי מידתי אין מקום לסלק את הבקשה מן הדרך בטענות דיוניות. יתר על כן, כיוון שהטענה מושמעת של בית משפט מחוזי שמחזיק גם במינוי של שופט בית המשפט לעניינים מנהליים אפשר בנקל לבצע המרה של התכסית הדיונית של בירור הבקשה. העיקר הוא שתינתן החלטה ושתישמר זכותם של הצדדים להשיג עליה לפני בית המשפט העליון.

ההחלטה היא בגדר "מקרה קשה". שכן, ניתן לזהות התנגשות של שני אינטרסים חשובים. האינטרס הפרטי להגנת כבודו של אדם. ההגנה על הכבוד כוללת גם הגנה על שלמות הגוף והנפש. אין ספק וגם אין מחלוקת שכבילת אדם משך 24 שעות ביממה גם אם הכבילה אינה מגבילה, הן את יכולתו להתנועע ממקום למקום והן את יכולתו לישון את שנתו, זו השפלה. הגורם הכובל מתייחס אל הנכבול כאל חיה שאין דרך להבטיח שלא תימלט אלא באמצעות כבילה. להשפלה האמורה נלווית גם פגיעה גופנית ונפשית ברמה שאינני יודע להגדירה במדויק. הא ראייה, שירות בתי הסוהר מותר בכבילתו של אסיר או עציר מסוכן שמסכן את עצמו או את סביבותיו לכל היותר ל24 שעות [תקנה 22(ג) לתקנות בתי הסוהר, תשל"ח-1978; בג"ץ 7015/10 חגי עמיר נ' שירות בתי הסוהר; רע"ב 6864/07 עמוס חגי' נ' שירות בתי הסוהר].

מן העבר השני ניצב האינטרס הציבורי שמחייב את המשטרה לקיים שמירה בטוחה של עצירים [סעיף 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש] תשל"א-1971]. אי אפשר לדרוש מן המשטרה לשמור כראוי על עצירים ולבוא כלפיה בטרוניה

כאשר עציר נמלט אם אין מעמידים לרשותה אמצעים ומשאבים מתאימים. כעולה מן הדיון לפניי, במדינת ישראל רק בית חולים אחד (שער מנשה) שבו ניתן לקיים הסתכלות במחלקה סגורה שהיא כשלעצמה מבטיחה באורח סביר מניעת הימלטות עצירים ובה אין צורך בכוח אדם מוגבר או בכבילה.

אינני סבור שאפשר לפתור את ניגוד האינטרסים המובהק הזה ע"י "הנחתה" של הוראה שהמשטרה תשתמש בכוח אדם מוגבר או תפנה את כל העצירים בהסתכלות שהם טעוני שמירה מוגברת לבית החולים שער מנשה. גם הדרישות כלפי המשטרה צריכות להיות מידתיות ומתקבלות על הדעת.

כמובן, שאין להסכין עם מציאות נמשכת שבה מתקיימת השפלה ופגיעה כאמור בעצירים. אדם נותר אדם גם כאשר הוא נתון במעצר או מצוי בהסתכלות ויש להיזהר בפגיעה בכבודו, בגופו ובנפשו. בוודאי לא ניתן לעשות כן בלי עיגון בדיון אפילו במקום שהתכלית כשלעצמה ראויה.

הסוגיה דנן כבר עמדה לפני בתי משפט בנסיבות שונות לרבות לפני בית המשפט העליון. התמונה שהוצגה לפני מראה שבכל המקרים הללו הורה בית המשפט להסיר את הכבילה [למשל בש"פ ש' ר' נ' מדינת ישראל; רע"ב 4603/13 סמאני נ' מדינת ישראל; מ"ת 8607-08-14].

ביקשתי הסבר מנציגי המשטרה האם הנוהל שלפיו הם פועלים הוא על דעת היועץ המשפטי לממשלה. נאמר שההסדר גובש בין גורמי הרשות המבצעת והסוגיה מונחת לפני המשנה ליועץ המשפט לממשלה אך טרם גובשה עמדתו.

באורח פרטני ובהסתמך גם על הדברים שמסר מנהל המחלקה בבית החולים, נראה לי שאין מנוס אלא להורות על הסרת הכבילה. כך אני מורה.

אין להתעלם מן הקושי הרובץ לפתחה של המשטרה ולפיכך ראוי להסדיר את הסוגיה, וככל שהדבר יקדם כן ייטב.

אני מעכב את ביצוע ההחלטה עד לשעה 19:00. אולם, אם המאשימה תודיע לבית המשפט שהיא מגישה ערר על הגשה זו יימשך עיכוב הביצוע עד למחר (21.05.2015) בשעה 10:00.

ניתנה היום, ב' סיוון תשע"ה, 20 מאי 2015, בהעדר הצדדים.

הוקלד על ידי